

Mediálna manipulácia v bulvárnej žurnalistike

Manipulácia v médiách

Hľadáme spoločne odpovede na otázky:

Z čoho manipulácia pramení? Prečo médiá manipulujú? Aké nástroje používajú?

Treba si uvedomiť, že manipulácia nie je jediným nástrojom, ktorý narúša subjektivitu jednotlivca. Identifikujeme niekoľko druhov, ktoré sa rozlišujú podľa stupňa narušenia subjektivity (Ilovecky - Zasepa 2003, s. 35):

Presviedčanie - persuázia, ktorá je v médiách prípustná a korektne označená. Ide najmä o reklamné texty a tzv. umiestňovanie produktov do mediálnych obsahov, označované ako PP (z ang. Product placement). Publikum je informované o persuzívnom type textu.

Nátlak – právny al. ekonomický.

Násilie – nútenie silou.

Manipulácia – nástroj mediálnych a záujmových skupín, ktoré chcú získať moc.

Mediálna manipulácia sa definuje ako „nepřiznané zpracovávání vědomí lidí [...] za účelem systematického a cílevědomého řízení a formování jejich vědomí, myšlenek a pocitu“ (Reifová a kol. 2004, s. 127).

Medzi dôvodmi obhajujúcimi mediálnu manipuláciu, ktoré sú v teórii uvádzané (porovnaj Ilowiecki, Zasepa) sa najčastejšie objavujú tieto:

- Množstvo informácií - v množstve informácií budú dominovať tie, ktoré spĺňajú predpoklady pritiažnutia pozornosti publika,
- Rôznorodosť informácií - pre naplnenie potrieb heterogénneho publika,
- Konkurencia - vplýva na rýchlosť a formu spracovania informácie
- Časová tieseň - rýchle spracovanie informácie neposkytuje dostatočný priestor na overenie pravdivostnej hodnoty

Vedomá mediálna manipulácia sa však deje s jednoznačným zámerom, ktorý sa dá jednoducho označiť ako **ZISK**. Ide najmä o získanie: pozornosti publika, množstva inzerentov, peňazí, ekonomickej alebo politickej moci, ideologickej dominancie.

Metódy manipulácie:

Vynechanie a potlačenie informácie – ak informácia nezapadá do želaného rámca, tak sa vytesní.

Klamstvo – informácia je nepravdivá a zavádzajúca.

Opakovanie neúplných informácií – neúplné informácie vedú k tendenčnosti a nevyváženosti. Pretraktuje sa len tá časť informácie, ktorá posilňuje tvrdenia autora.

Nálepkovanie – označovanie na základe zovšeobecnenia, stráca sa pravdivostná hodnota informácie.

Transmisia falošných hodnôt – nástroj ideologickej manipulácie.

Framing – rámovanie informácie.

Nevyváženosť – priestor má len jedna strana, oponenti nie sú oslovení.

Manipulatívne metódy sú zvyčajne používané ako mix, preskupujú sa, čím získavajú na sile.

Manipulácia v bulvárnej tlači

1. Nevyváženosť grafickej a textovej formy správy. Výrazná dominancia grafického spracovania.
2. Text je formálne a obsahovo príznakový: používa sa výrazný font písma, prítomná interpunkcia v titulkoch.
3. Obsahové spracovanie využíva mix manipulatívnych metód.

Konkrétne príklady manipulatívnych metód

Nálepkovanie:

Používanie označenia *milionár* vs. *kontroverzný podnikateľ*

Nevyváženosť:

Informovanie o politických kandidátoch v médiách s opačným hodnotovým nastavením (porovnaj PWP prezentáciu k téme)

Framing:

Špeciálna operácia vs. Vojna na Ukrajine

Topky, čas: Konflikt na Ukrajine

Denník N, Sme: Vojna na Ukrajine

ÚLOHA 1: VYBERTE TITULOK: A) neutrálny, B) manipulatívny

Bratislava 2. februára (TASR) - Národná kriminálna agentúra (NAKA) obvinila Roberta K. a Jozefa B. st. pre zločin podplácania. Informovala o tom Polícia SR na sociálnej sieti. Polícia

Tento program nadväzuje na projekt Propaganda a manipulácia informácií na internete, ktorý financuje Úrad vlády SR.

priblížila, že obvinení mali poskytnúť úplatok osobe v riadiacej funkcii Finančnej správy SR. V aktuálnom štádiu trestného konania nie je možné poskytnúť bližšie informácie k obvineniu Roberta K. a Jozefa B. st. Pre podplácanie. Informuje o tom Úrad špeciálnej prokuratúry (ÚŠP) na sociálnej sieti. Priblížil, že v danej veci prebiehajú procesné úkony pod dozorom prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry. Obvinení mali poskytnúť úplatok osobe v riadiacej funkcii Finančnej správy SR.

A: NAKA obvinila Roberta K. a Jozefa B. st. pre podplácanie

B: NAKA obvinila Kaliňáka a Jozefa Brhela z podplácania

C: NAKA obvinila Roberta Kaliňáka a podnikateľa Jozefa Brhela! Vyšetrovatel' ich viní z podplácania

D: NAKA obvinila exministra Kaliňáka a oligarchu Brhela: Korupcia na najvyšších miestach!

ÚLOHA 2: Urobte analýzu vybranej témy a jej zobrazenie v rôznych druhoch médií. Sledujte výber výrazových prostriedkov na osi neutrálne – príznakové.

Použitá a odporúčaná literatúra

DEUZE, M., 2015. *Media life. Život v médiách*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2815-8

GOLDBERG, B., 2005. *Jak novináři manipuluji*. Praha: IDEÁL. ISBN 80-901017-8-X

GOLDBERG, B., 2009. *Arogance*. Praha: IDEÁL. ISBN 978-80-86995-12-0

HALLIN, D. C., P. MANCINI, 2008. *Systémy médií v postmoderním světě*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-377-2

ILOWIECKI, M., T. ZASEPA, 2003. *Moc a nemoc médií*. Bratislava: Veda. ISBN 978-80-224-0740-3.

REIFOVÁ, I. a kol., 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-926-7.

ROSLING, H., 2020. *Moc faktov*. Bratislava: Tatran. ISBN 978-80-222-0993-9

Tento program nadväzuje na projekt Propaganda a manipulácia informácií na internete, ktorý financuje Úrad vlády SR.